

Ministerstvo spravedlnosti ČR

Č.j.: MSP – 891/2014 – LO - SP

V Praze dne - 8 -10- 2014

Výtisk č.

**K PROJEDNÁNÍ V RÁMCI PLENÁRNÍ SCHŮZE RADY
HOSPODÁŘSKÉ A SOCIÁLNÍ DOHODY DNE 20. ŘÍJNA 2014**

Věc: Informace o přípravě novelizace občanského zákoníku

Důvod předložení:

Na základě rozhodnutí Předsednictva RHSD

Obsah:

I. Informace o přípravě novelizace občanského zákoníku

Předkládá:

prof. JUDr. Helena Válková, CSc.
ministerně spravedlnosti

Nyní prezentovaný koncept novely je výsledkem změny strategie, ke které Ministerstvo spravedlnosti (MŠP) přistoupilo.

V průběhu přípravných prací na novele se ukázalo, že její plánovaný rozsah je větší, než byly původní předpoklady, a že také její projednání s odbornou i politickou veřejností si vyžádá delší čas, než bylo původně plánováno. Tím by mohlo dojít k nežádoucímu zpoždění vstupu v účinnost těch změn, které jsou skutečně urgentní. Proto MŠP vybralo nejnaléhavější body, u kterých předpokládá všeobecnou shodu a tedy i hladký průběh legislativního procesu a vytvořilo z nich separátní novelu, jež bude předržena dalším legislativním pracím. Tato tzv. technická novela by tedy měla v příštích týdnech vstoupit do meziresortního připomínkového řízení. Tím zároveň MŠP získá více času pro dopracování tzv. koncepční novely, jejíž odeslání do připomínkového řízení se nově očekává až v roce 2015.

Níže prezentovaná tzv. technická („urgentní“) novela je proto koncipována minimalisticky. K zařazení případných dalších bodů může dojít na základě požadavků jiných resortů, sociálních partnerů nebo ostatních připomínkových míst.

§ 35

(1) Nezletilý, který dovršil patnáct let ~~a ukončil povinnou školní docházku~~, se může zavázat k výkonu závislé práce podle jiného právního předpisu.

(2) ~~Jako den nástupu do práce nesmí být sjednán den, který by předcházel dni, kdy nezletilý ukončí povinnou školní docházku. Zákonný zástupce nezletilého, který nedosáhl věku šestnáct let, může rozvázat jeho pracovní poměr nebo smlouvu o výkonu práce zakládající mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem obdobný závazek, pokud to je nutné v zájmu vzdělávání, vývoje nebo zdraví nezletilého, způsobem stanoveným jiným právním předpisem.~~

Komentář: Na základě požadavků tripartity se odstraňuje praxí nežádané a nevhodné pravidlo, které bezdůvodně komplikovalo zaměstnávání osob po dokončení školní docházky.

§ 59

Soud může svéprávnost omezit v souvislosti s určitou záležitostí na dobu nutnou pro její vyřízení, ~~nebo na jinak určenouv ostatních případech omezí svéprávnost na~~ určitou dobu, ~~po kterou je zřejmé, že důvody pro omezení svéprávnosti nepominou~~, nejdéle však na ~~tři roky~~ pět let; uplynutím doby právní účinky omezení zanikají. Zahájí-li se však v této době řízení o prodloužení doby omezení, trvají právní účinky původního rozhodnutí až do ~~právní moci~~ vydání nového rozhodnutí, nejdéle však jeden rok.

Komentář: Prodlužuje se maximální perioda přezkumu důvodů omezení svéprávnosti, a to vzhledem k praktickému poznatku, že v dosud stanovené periodě nelze přezkum technicky zvládat a není to ani potřebné: maximální lhůtu soud použije jen u stavů téměř jistě ireversibilních, jinak je povinen stanovit přiměřenou lhůtu kratší.

§ 113

(1) Člověk má právo rozhodnout, jak bude po jeho smrti naloženo s jeho tělem.

(2) Provést pitvu nebo použít lidské tělo po smrti člověka ~~pro potřeby lékařské vědy, výzkumu nebo k výukovým účelům bez souhlasu zemřelého lze jen, pokud tak stanoví-li tak~~ jiný zákon.

§ 115

Zemře-li člověk, aniž projeví souhlas s pitvou nebo s použitím svého těla po smrti ~~způsobem podle § 113 v případech, kdy je souhlas vyžadován~~, platí, že s provedením pitvy nebo s takovým použitím svého těla nesouhlasí, ledaže zákon stanoví jinak.

§ 116

~~Kdo souhlasí, aby po jeho smrti bylo jeho tělo pitváno nebo použito způsobem podle § 113, zapíše své stanovisko do rejstříku vedeného podle jiného právního předpisu; tento souhlas lze projevit i ve veřejné listině, nebo vůči poskytovateli zdravotních služeb s účinky vůči tomuto poskytovateli.~~

§ 117

~~Souhlas s pitvou nebo s použitím svého těla po smrti pro potřeby lékařské vědy, výzkumu nebo k výukovým účelům lze odvolat. Odvolá-li souhlas člověk ve zdravotnickém zařízení, může tak učinit prohlášením v písemné formě.~~

Komentář: Vyjasňuje se vztah NOZ ke zvláštním zákonům týkajícím se pitev, neboť se v praxi ukazuje, že zejména v případech dosud nepokrytých § 113 odst. 2 NOZ (tzv. povinné pitvy soudní či lékařské) působí tato otázka praktické potíže, když není zřejmé, zda NOZ vedení těchto pitev nebrání. Zároveň se ruší pravidla § 116 a násl. NOZ, neboť zde předpokládaný rejstřík nebyl zřízen a s jeho zřízením se ani do budoucna nepočítá.

§ 441

(1) Ujednají-li si to strany, zastupuje jedna z nich druhou v ujednaném rozsahu jako zmocněnec.

(2) Zmocnitel uvede rozsah zástupčího oprávnění v plné moci. Netýká-li se zastoupení jen určitého právního jednání, udělí se plná moc v písemné formě. Vyžaduje-li se pro právní jednání zvláštní forma, udělí se v téže formě i plná moc.

(3) Vyžaduje-li zákon pro právní jednání formu veřejné listiny, postačuje plná moc s úředně ověřeným podpisem

a) ve věcech obchodních korporací,

b) je-li zmocnitelem podnikatel při podnikatelské činnosti nebo

c) je-li zmocněncem advokát.

(4) Zmocněnec jedná osobně. Další osobu může zmocnit, je-li to se zmocnitelem ujednáno nebo vyžaduje-li to nutná potřeba.

Komentář: Reaguje se na četné stížnosti praxe, pro kterou je v některých oblastech požadavek plné moci ve formě notářské listiny neúnosně zatěžující (zejména v případě zahraničních společníků obchodních společností). Volí se přitom řešení, které tento požadavek odstraňuje jen tam, kde je to vhodné a účelné.

§ 709 odst. 3

(3) Součástí společného jmění je také podíl manžela v obchodní společnosti nebo družstvu, stal-li se manžel v době trvání manželství společníkem obchodní společnosti nebo členem družstva; nabytí podílu však nezakládá účast druhého manžela na této společnosti nebo družstvu, s výjimkou bytových družstev. ~~Ře~~Věta první neplatí, pokud jeden z manželů nabyl podíl způsobem zakládajícím podle odstavce 1 jeho výlučné vlastnictví.

Komentář: NOZ vnesl nejistotu do otázky, zda je součástí SJM jen majetková hodnota podílu společnosti, ve které je jeden z manželů společníkem, nebo zda se manželé stávají oba společníky takové společnosti. To by bylo mimořádně problematické zejména všude tam, kde je účast ve společnosti omezena na určité osoby (advokáti, auditoři atd.) nebo kde jeden z manželů vykonává zaměstnání, jež mu účast ve společnosti zakazuje (soudci, politici atd.). Věc se proto vyjasňuje.

§ 971

(1) Jsou-li výchova dítěte nebo jeho tělesný, rozumový či duševní stav, anebo jeho řádný vývoj vážně ohroženy nebo narušeny do té míry, že je to v rozporu se zájmem dítěte, anebo jsou-li tu vážné důvody, pro které rodiče dítěte nemohou jeho výchovu zabezpečit, může soud jako nezbytné opatření také nařídit ústavní výchovu. Učiní tak zejména tehdy, kdy dříve učiněná opatření nevedla k nápravě. Soud přitom vždy zvažuje, zda není na místě dát přednost svěřením dítěte do péče fyzické osoby.

(2) V případě, že rodiče nemohou z vážných důvodů zabezpečit výchovu dětí na přechodnou dobu, svěří soud dítě do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, a to na dobu nejdéle šest měsíců. Je-li to v zájmu dítěte, může soud svěřit dítě do takového zařízení opakovaně.

(3) Nedostatečné bytové poměry nebo majetkové poměry rodičů dítěte nebo osob, kterým bylo dítě svěřeno do péče, nemohou být samy o sobě důvodem pro rozhodnutí soudu o ústavní výchově, jestliže jsou jinak rodiče způsobilí zabezpečit řádnou výchovu dítěte a plnění dalších povinností vyplývajících z jejich rodičovské odpovědnosti.

(4) Soud v rozhodnutí, kterým nařizuje ústavní výchovu, označí zařízení, do kterého má být dítě umístěno. Přitom přihlédne k zájmům dítěte a k vyjádření orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Soud dbá na umístění dítěte co nejbližší bydlišti rodičů nebo jiných osob dítěti blízkých. To platí i tehdy, rozhoduje-li soud o přemístění dítěte do jiného zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy.

Komentář: Dosavadní úprava v praxi bránila opětovnému svěřování dítěte do „Klokánků“, ačkoliv jde často o výchovné prostředí podstatně vhodnější, než v dětských domovech. Tento nedostatek se odstraňuje.

§ 1124

Převádí-li se spoluvlastnický podíl, mají spoluvlastníci předkupní právo, ledaže jde o převod osobě blízké. Nedohodnou-li se spoluvlastníci o výkonu předkupního práva, mají právo vykoupit podíl poměrně podle velikosti podílů.

Komentář: Navrhuje se obnovit zákonné předkupní právo spoluvlastníků ke spoluvlastnickým podílům. Zrušení tohoto zaužívaného institutu praxe nepožadovala a setkává se naopak s nepochopením; znamená, že například v případě spoluvlastněných rodinných domů se do takového domu může nastěhovat zcela cizí člověk, aniž by to mohli ostatní spoluvlastníci ovlivnit.

§ 2938a

Škodu způsobenou opuštěným zvířetem nebo věcí nahradí jejich poslední vlastník, dokud si je nepřivlastní jiná osoba. Této povinnosti k náhradě se nelze zprostit.

Komentář: Doplnuje se důležité pravidlo, bez kterého je podstatná část úpravy odpovědnosti za škodu v NOZ nefunkční: zavádí totiž sice (správně) poměrně přísnou odpovědnost vlastníka za škodu způsobenou věcí, zároveň ovšem umožňuje vlastníkovi věc snadno opustit a tím se odpovědnosti zbavit. To se napravuje.

[§ XXX]

[Dosud legislativně nedopracováno: svěrenské fondy se budou zapisovat do veřejného rejstříku, který bude součástí systému veřejného rejstříku právnických osob, jejich zápis bude podléhat stejným pravidlům.]

Komentář: MS zvažovalo dvě varianty: opětovné zrušení svěrenských fondů a jejich podřízení zápisné povinnosti do veřejného rejstříku. Vzhledem k časovému odstupu a tím narůstajícímu počtu potenciálně dotčených subjektů byla zvolena druhá varianta, jež je nyní zpracovávána.